

ZRNKO

ÚVODNÍ SLOVO O...

Jitka Holíková: Třicet let svobody,
třicet let v životě člověka

METODICKÉ LISTY

Téma 1: 17. listopad
– Den boje za svobodu a demokracii

Téma 2: sv. Anežka Česká

Téma 3: tvoření – Andělíček z dřevěných špátliček

Třicet let svobody, třicet let v životě člověka

„Svoboda znamená zodpovědnost. To je důvod, proč se jí většina z nás obává.“

George Bernard Shaw

Když člověk dovrší třiceti let věku, má už v životě o mnoha věcech jasno, ale přesto je ještě mladý, v plné síle, plný nadějí a očekávání. Ve většině případů je již nějakým způsobem zakotven, buď v zaměstnání nebo v rodině, a hledí do budoucnosti s optimistickým očekáváním. Stejně tak má již většinou za sebou také negativní zkušenosti, prožil nějakou bolest či tragédii. Zdá se, že třicet let je ideální věk. Máme již něco prožitého a víme, co od života očekáváme. Máme určitou míru sebevědomí a vědomí osobní hrdosti. Dospěli jsme.

17. listopadu 2019 oslaví naše země 30. výročí od takzvané sametové revoluce. Česká republika má za sebou třicet let svobody. Změna režimu znamenala pro všechny velké příležitosti a nové možnosti. Vlnu počáteční euforie vystřídal následné zvykání si na novou životní realitu, se všemi výhodami i nevýhodami demokratického zřízení. A kde se nacházíme nyní? Má naše země, tak jako třicetiletý člověk tu potřebnou míru sebevědomí, národní hrdosti a optimistický výhled do budoucnosti? Zodpovězení této otázky nechám na každém z vás...

Již 30 let se rodí nové generace dětí do svobodné demokratické společnosti a situaci před rokem 1989 znají jen z doslechu. Je pro ně nepochopitelné, že dříve nebylo možné vše říct, vše udělat, kamkoli cestovat. A v této chvíli jsou důležití ti, kteří si toto období ještě pamatují a mohou tak zprostředkovat i těm dnes třiceti-letým a mladším to, čeho si mnohdy nedokážeme vážít. Svobody, demokracie a téměř neomezených možností, které nám život ve 21. století nabízí.

A dostáváme se opět k vám – současným seniorům. Protože i vám bylo tehdy sladkých 30 a měli jste své představy o budoucnosti. A ty se naplnily, i když vždy všechno nebylo zřejmě růžové.

To vy, milí senioři můžete vyprávět novým generacím, svým vnoučatům či dětem ze základních či mateřských škol o tom, jaké to bylo kdysi. Protože máte osobní zkušenost. A tu nic nenahradí. Zvěte si děti na besedy do vašich skupin KLAS, či si vyprávějte jen tak v kruhu rodiny. Ať děti vědí, do jaké doby se narodily, a že svoboda je dar.

Naše země slaví svá nejlepší léta svobody, počítáno od 17. listopadu 1989. Přejme jí, ať je stejně jako člověk ve stejném věku plná síly, optimismu, sebevědomí a národní hrdosti. Všichni k tomu můžeme přispět.

Krásné časy ve svobodné zemi přeje

Jitka Holíková, koordinátor aktivit pro seniory

17. listopad – Den boje za svobodu a demokracii

Zpracovala: Jitka Holíková

Téma: Připomenutí událostí 17. listopadu 1989 a následných událostí

Program setkání	Aktivita	Cíl	Pomůcky/ poznámky	Čas/ min.
Úvod	Otázky na téma 17. listopadu 1989 vzhledem k osobnímu životu	Navození tématu		15
TPR	Poznávání osobností známých z dění kolem listopadu 1989	Dlouhodobá paměť Jemná motorika	Obálky, rozstříhané obrázky. PL_TPR_1	15
TK	Povídání o 17. listopadu	Informace, připomenutí známých fakt		30
TPH	Masáž relaxačními míčky	Oddechnutí od tématu	Masážní míčky, eventuálně přehrávač MP3 a dobové písně.	10
Přestávka				15
TPB	Spojování výrazů a jejich významu Vymýšlení slov	Trénink krátkodobé a dlouhodobé paměti Slovní zásoba	PL_TPB_1 PL_TPB_2	15
TPM	Cviky vsedě na protažení krční páteře		http://www.maserpetr.cz/krcni_pater.html	10
Závěr	Debata - slavíte 17. listopad?			10
Zdroje informací	Internet: https://cs.wikipedia.org/wiki/Den_boje_za_svobodu_a_demokracii https://cs.wikipedia.org/wiki/Sametov%C3%A1_revoluce			

Úvod

Účastníkům klademe postupně otázky:

Pamatujete si, kde jste se nacházeli 17. listopadu 1989? Jaké jste měli v té době zaměstnání? Kolik vám v tu dobu bylo let? Kolik let bylo vašim dětem? Měli jste již vnoučata? Jak jste prožívali poslední dny „komunismu“? A jaký byl pro vás čas „sametové revoluce“? Změnilo se pro vás něco významně? Myslíte si, že události kolem 17. listopadu 1989 změnili národ? Byli si lidé blíže? Jaká to byla doba? Máte osobní negativní zkušenost s komunismem?

TPR

Účastníkům rozdáme obálky s rozstříhanými osobnostmi známými z událostí kolem 17. listopadu 1989. Úkolem je sestavit správně rozstříhaný obrázek do fotografie, poznat osobnost a povědět jakou roli sehrála v listopadových událostech. Možno pracovat ve dvojicích.

Fotografie viz. PL_TPR_1.

TK

Informace o událostech 17. listopadu:

Den boje za svobodu a demokracii je státní svátek České republiky a státní svátek Slovenské republiky, který se slaví každoročně 17. listopadu.

Svátek se slaví jako připomenutí dvou událostí moderních českých dějin spojených se studenty českých vysokých škol.

V reakci na nepokoje spojené s pohřbem studenta Jana Opletala rozhodlo vedení Nacistického Německa o uzavření českých vysokých škol na tři roky. V noci z 16. na 17. listopadu 1939 provedly nacistické bezpečnostní složky razie v Praze, Brně a Příbrami s cílem dopadnout vedoucí studentských organizací a internovat ostatní studenty. Devět představitelů studentských vůdců bylo bez soudu popraveno v Ruzyňských kasárnách. Celkem 1200 zatčených studentů bylo poté převezeno do koncentračního tábora, odkud jich byla většina propuštěna koncem roku 1942, zbytek pak v lednu 1943. Z těchto 1200 studentů nepřežilo útrapy koncentračních táborů 35.

Ústřední svaz československého studentstva vyvíjel po roce 1939 v zahraničí za pomoci naší exilové vlády aktivní činnost, jejímž vyvrcholením byla právě londýnská schůze Mezinárodní studentské rady v roce 1941, která přijala takzvané Prohlášení spojeneckých studentů k 17. listopadu, jež vyhlásilo tento den Mezinárodním dnem studentstva.

Druhá událost se odehrála **17. listopadu 1989**, kdy připomínka 50. výročí nacistických represí přerostla v demonstraci proti komunistickému režimu. V pátek 17. listopadu se na Albertově sešli studenti pražských vysokých škol. V 15:40 se na Albertově nacházelo přibližně 500 až 600 lidí, ale jejich počet poměrně rychle narůstal nově příchozími. Manifestace začala v 16:00 zpěvem písně *Gaudeamus igitur*. Státní bezpečnost odhadovala počet účastníků až na 15 000 lidí, ale další zdroj hovoří o davu až 50 000 lidí. V 16:40 byla tato část manifestace ukončena a pořadatelé vyzvali k pochodu na Vyšehrad ke hrobu Karla Hynka Máchy. Část lidí chtěla ale směřovat na Václavské náměstí, kam měli původně demonstrující dojít, jak hlásal leták vytištěný k manifestaci. Na Vyšehrad postupně dorazil dav přibližně 10 000 lidí, kteří zcela zaplnili prostranství před kostelem. V 18:15 byla demonstrace oficiálně ukončena.

Po skončení oficiální části demonstrace se dav neplánovaně vydal do centra města. Přibližně 5 000 lidí pokračovalo směrem na Karlovo náměstí. Přibližně v 19:12 přišel rozkaz, že se má dav na vhodném místě zablokovat. Policejní kordon zatarasil Most 1. máje, čímž zabránil davu odbočit směrem na Pražský hrad, demonstrující zahnuli na Národní třídu a pokračovali směrem na Václavské náměstí. V 19:25 byla kordonem přehrazena Národní třída. Když bylo čelo demonstrace zastaveno, účastníci si sedli na zem před pořádkové jednotky. Dívky začaly spontánně zasunovat za štíty příslušníků pohotovostního pluku květiny. Jelikož se policejní

velitelé obávali opakování předchozí situace z Vyšehradské ulice, kdy dav uzávěru obešel, došlo o čtvrt hodiny později k uzavření ulic Mikulandské a Voršilské, a k zablokování ústupu Národní třídou zpět směrem k Národnímu divadlu. Přibližně 10 000 demonstrantů tak bylo uzavřeno mezi dva policejní kordony. Demonstrující pokračovali v pokojné a nenásilné demonstraci za provolávání hesel jako Máme holé ruce. V této části demonstrace byl ještě demonstrantům umožňován jednotlivě volný odchod.

Přibližně ve čtvrt na devět došlo ke změně situace, kdy již nebylo možné obklíčení opustit a policejní kordon postupující směrem od Národního divadla začal prostor zahušťovat. Pohotovostní pluk veřejné bezpečnosti a Odbor zvláštního určení (tzv. červené barety) následně začaly demonstrující surově bít obušky. Třebaže byli účastníci demonstrace vyzýváni k rozchodu, jediné únikové cesty vedly skrz tzv. „uličky“, kde byli demonstranti brutálně bití. Do 21:20 byla tímto způsobem demonstrace násilně rozptýlena; někteří účastníci byli následně zatčeni a naloženi do připravených autobusů. I po rozeznání demonstrace docházelo ze strany pořádkových jednotek k napadání jednotlivců či skupinek přihlížejících. Nezávislá lékařská komise později uvedla, že 568 lidí bylo během zásahu zraněno.

Sametová revoluce (jinak také **Něžná revoluce**) je označení období politických změn v Československu mezi 17. listopadem a 29. prosincem roku 1989, které vedly k pádu komunistického režimu a přeměně politického zřízení na pluralitní demokracii. K urychlení změn přispěl rozpad bývalého Východního bloku a narůstající nespokojenost obyvatelstva s ekonomickou a politickou situací v zemi.

Vyjma událostí ze 17. listopadu, kdy byli demonstranti napadeni Veřejnou bezpečností, nebyla revoluce provázena násilím a během státního převratu nebyl zmařen jediný život. Pro svůj nenásilný charakter se tato revoluce označuje jako „sametová revoluce“. Ačkoliv nebylo pro převzetí moci použito násilí, výsledkem byla hluboká celospolečenská změna.

Není zřejmé, kdo poprvé užil název „sametová revoluce“. Podle Petra Pitharta panuje shoda, že to byli nějací zahraniční novináři. Termín se pak začal využívat jako synonymum pro revoluce, u kterých je moc získána bez násilí.

Neděle 19. listopadu

V reakci na odpor, který ve společnosti vyvolal brutální zásah policejních jednotek se na popud Václava Havla sešli v pražském Činoherním klubu představitelé různých skupin opozice, aby se dohodli na společném postupu. Ve večerních hodinách byla založena společná platforma, která dostala název Občanské fórum.] Vedle toho v noci z 18. na 19. listopadu jednali zástupci iniciativy Most s premiérem Ladislavem Adamcem.

Občanské fórum vyjádřilo nespokojenost s vládnoucími strukturami státu, požadovalo odstoupení zkorumpovaných politiků a propuštění politických vězňů. Současně vyjádřilo podporu plánované generální stávce, která měla proběhnout 27. listopadu.

Pondělí 20. listopadu

Od pondělí 20. listopadu se podařilo na většině pražských vysokých škol vyhlásit stávku. Obě národní vlády i federální vláda ČSSR vyjádřily souhlas s policejním zákrokem na Národní třídě a odmítly vyjednávat s demonstranty za situace, kdy je na ně skrze stávky vytvářen nátlak. Od 20. listopadu se každý den konaly pokojné demonstrace na mnoha místech republiky. Největší demonstrace probíhaly na Václavském náměstí v Praze, kde se již v pondělí 20. listopadu sešlo okolo čtyř hodin odpoledne až 100 000 lidí (dle jiných zdrojů až 150 000 lidí), ale také v Brně, kde se jich zúčastnilo až 40 000 lidí.

V této fázi již bylo pro režim složité zastavit demonstrace obyvatelstva, které se svým rozsahem zcela vymkly předchozím demonstracím proti vládě. Politické špičky režimu se přes víkend o vývoj situace údajně příliš nestaraly a v pondělí již bylo k úspěšným protikrokům na situaci pozdě. Člen politbyra ÚV KSČ Jan Fojtík údajně k situaci v pondělí prohlásil „Tak to je konec! To už žádnou naši kontrademonstrací nepřebijem.“ V tento den začaly vycházet

první tištěné necenzurované oficiální noviny Svobodné slovo spadající pod Československou stranu socialistickou.

Delegace Občanského fóra se dopoledne setkala s předsedou Federální vlády ČSSR.

Úterý 21. listopadu

Stávka se rozšířila i na většinu zbývajících škol (včetně území Slovenska), takže od 21. listopadu vystupovaly jednotně. Václavské náměstí, kde se na pokračující demonstraci shromáždilo až 200 000 lidí, se stalo současně místem, kde se konala první manifestace Občanského fóra z balkónu Melantrichova nakladatelství. Zde promluvil poprvé před diváky spisovatel Václav Havel. Demonstrace se již zcela rozšířily po celé republice. Symbolem těchto dní se staly klíče a jejich cinkot. Kardinál Tomášek po návratu z Říma, kde pobýval okolo svatořečení Anežky České, vydal prohlášení „Všemu lidu Československa“, kterým podpořil revoluci a demokratické změny.

Čtvrtek 23. listopadu

Na zasedání armády dne 23. listopadu bylo odsouhlaseno, že armáda stojí jasně za ÚV KSČ a vládou.

Ministr obrany Václavík dokonce navrhoval použít armádu k obnovení pořádku; návrh nebyl přijat. Komunistický poslanec Miroslav Štěpán odjel na mítink dělníků do vysočanské ČKD Lokomotiva - Sokolovo, kde v průběhu svého projevu nazval protestující studenty „patnáctiletými dětmi“ a poté byl dělníky vypískán. Později se několik tisíc dělníků z ČKD přidalo k demonstraci na Václavském náměstí.

Vypískání Miroslava Štěpána je některými zúčastněnými považováno za zlomový okamžik sametové revoluce. Do té doby totiž existovala reálná možnost, že revoluce bude vojensky potlačena. Po této události komunisté poznali, že ztratili podporu těch, na které se celá desetiletí odvolávali - pracujícího lidu. Od tohoto okamžiku komunisté víceméně jen opatrně ustupovali.

Okolo 16:00 se na Václavském náměstí odehrála do té doby největší demonstrace, které se účastnilo přes 300 000 lidí. Z balkónu vydavatelství Melantrich postupně hovořil herec Rudolf Hrušínský starší či Václav Havel. Demonstrace byla zakončena opět zpěvem státní hymny v podání Marty Kubišové a Hany Zagorové. V Brně se protestních akcí účastnilo přibližně 28 000 lidí a v Bratislavě okolo 60 000 lidí.

Pátek 24. listopadu

Tento den byl ve znamení značných politických změn, ke kterým v KSČ došlo. Ústřední výbor KSČ zasedal po celý 24. listopad. Zasedání skončilo po 19:00 hodině, kdy Miloš Jakeš oznámil svoji rezignaci spolu s celým vedením ústředního výboru, která měla umožnit obměnu kádrového vedení strany. V prezidentské funkci nadále setrval Gustáv Husák. Zpráva se dostala do hlavního stanu Občanského fóra v Laterně magice během proslovu a byla veřejně přečtena, načež následovaly mohutné oslavy.

Pondělí 27. listopadu

Na celém území proběhla 27. listopadu mezi 12:00 až 14:00 dlouho avizovaná dvouhodinová generální stávka, do které se zapojilo na 75 % občanů, většina podniků, továren a institucí. Provozy, ve kterých musel být nepřetržitý provoz, se ke stávce přidaly manifestačně vyjádřením solidarity. Stávka proběhla pod heslem Konec vlády jedné strany. Toho dne se na Václavském náměstí sešlo v poledních hodinách okolo 250 000 lidí a později zde dosáhl počet až 300 000. Hymnu zazpíval Karel Kryl s Karlem Gottem.

Do konce listopadu

Pod tlakem demonstrací a rozpadu ostatních komunistických režimů se octla i Komunistická strana Československa. Rostoucí nespokojenost občanů také přispěla k jejímu rozhodnutí vzdát se mocenského monopolu. 28. listopadu slíbil Ladislav Adamec, že připraví zcela

novou vládu do 3. prosince. O den později schválilo Federální shromáždění jednomyslně zrušení ústavního článku číslo 4, 6, 16, týkajících se vedoucí úlohy KSČ ve společnosti a výchovy v duchu marxismu-leninismu. Tyto články umožňovaly rozhodující úlohu komunistické strany ve společnosti. Pro zrušení článku hlasovala i většina ÚV KSČ. Ke dni 30. listopadu dochází ke zrušení výuky marxismu-leninismu na vysokých školách, místo kterých měly být vyučovány společenské vědy

Pád komunistické strany, abdikace vlády a předání moci do rukou Občanského fóra byl velmi rychlý proces, který nikdo z opozičních řad neočekával. Vzhledem k tomuto faktu nebylo Občanské fórum připraveno zcela převzít výkonnou moc nad státem, a tak muselo přistoupit na kompromisní řešení. Nepodařilo se od moci zcela odstavit komunistický aparát, jelikož opoziční síly neměly dostatek kvalifikovaných lidí. Následkem toho se stalo, že část významných pozic byla ponechána v rukou komunistů a komunistická strana nebyla oficiálně zakázána jako totalitní. Někteří historikové označují tento stav jako druh politického obchodu Občanského fóra a KSČ, kdy zákaz komunistické strany nebyl prosazen za zvolení Václava Havla do čela státu. Soudí se, že zákaz komunistické strany mohl být vydán po volbách v roce 1990, ale návrh tehdy neprošel.

Po revoluci a upuštění od komunistického řízení státu v politickém i ekonomickém aspektu se začala československá společnost transformovat na nově vzniklé podmínky. Bylo potřeba přeměnit řízené hospodářství na tržní model, ve kterém by stát měl jen minimální možnost zasahování. Proces transformace hospodářství proběhl ve formě privatizace státního majetku a jeho převedení do soukromého vlastnictví, které proběhlo ve dvou vlnách kupónové privatizace v letech 1992 a 1994. Ústřední postavou přechodu hospodářství se stal ekonom Václav Klaus. Společně začala probíhat vlna restitucí soukromého majetku původním majitelům vyvlastněným během znárodnění.

Prohlubující nespokojenost federativní republiky Slovensko vedlo v roce 1992 k rozpadu Československa a vzniku dvou nezávislých států: České republiky a Slovenské republiky. Obě země pokračovaly ve snaze o začlenění do evropských struktur, což vedlo ke vstupu do NATO (České republiky v roce 1999 a Slovenska v roce 2004) a ke společnému vstupu do Evropské unie v roce 2004.

Za zásah na Národní třídě bylo stíháno 28 příslušníků SNB, 11 z nich bylo odsouzeno. Pouze jeden trest (4 a půl roku odnětí svobody) byl nepodmíněný; dostal jej policista, který zbil těhotnou ženu. Velitelé zásahu dostali tříletý podmíněný trest za zneužití pravomoci veřejného činitele.

TPH

Vzhledem k náročnějšímu tématu - historická fakta, informace - zcela odlehčíme a odkloníme se od tématu. Účastníkům rozdáme masážní míčky a ve dvojicích provedeme vzájemně masáž zad. Tak, aby to bylo zúčastněným příjemné. Možnost pouštět si dobové písně (Kubišová, Kry

TPB

Účastníkům rozdáme rozstříhané pracovní listy. Budou mít hromádku s výrazy typickými pro dobu kolem 17. listopadu a dále texty s vysvětlením těchto pojmů. Úkolem bude přiřadit k sobě výrazy správně (PL-TPB_1).

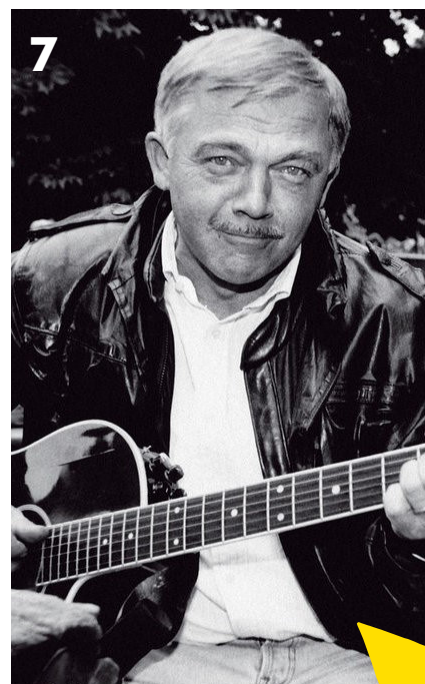
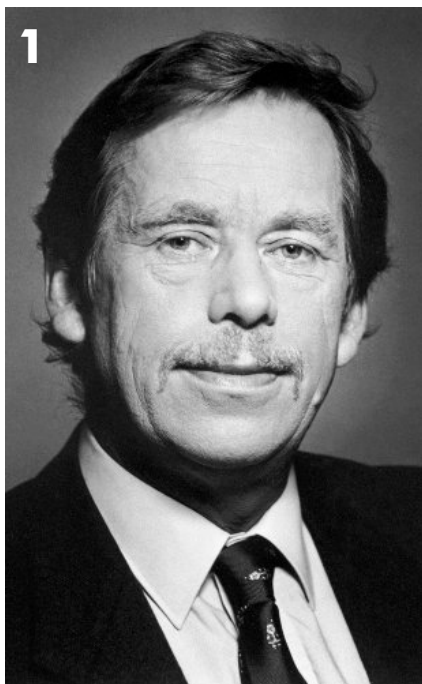
Druhá část bloku - rozdáme pracovní list se slovem LISTOPAD a úkolem bude ve stanoveném časovém limitu vypsát co nejvíce slov skládajících se s písmen v tomto slově (PL-TPB_2).

TPM

Protáhneme si tělo na židlích dle protahovacích cviků dle odkazu na internetu.

Závěr

Na závěr se zeptáme účastníků, zda oni slaví výročí 17. listopadu, zda mají nějaké rituály a jak se chystají tento sváteční den užít letos.

Řešení:

1) Václav Havel – český dramatik, esejista, disident a kritik komunistického režimu a později politik. Byl devátým a posledním prezidentem Československa (1989–1992) a prvním prezidentem České republiky (1993–2003).

2) Alexander Dubček – československý politik slovenské národnosti, hlavní osobnost pražského jara 1968. Když během Sametové revoluce 22. listopadu 1989 poprvé veřejně vystoupil v Bratislavě a o dva dny později na balkóně na Václavském náměstí v Praze vedle Václava Havla, byl nadšeně uvítán jako signál vítězství i česko-slovenské vzájemnosti. Byl vážným kandidátem na funkci prezidenta republiky, ale nakonec došlo k dohodě a 28. prosince 1989 byl zvolen předsedou Federálního shromáždění. V této funkci, kterou vykonával až do roku 1992, se Dubček především staral o vyřešení česko-slovenských problémů a působil také v zahraniční politice.

3) Olga Havlová – byla první manželka československého a později českého prezidenta Václava Havla, první dáma Československa, resp. České republiky a zakladatelka Výboru dobré vůle.

4) Ladislav Adamec – český a československý politik, dlouholetý funkcionář Komunistické strany Československa, za normalizace místopředseda i předseda vlád České socialistické republiky a Československé socialistické republiky, poslanec České národní rady a člen Ústředního výboru KSČ, v době sametové revoluce představitel pragmatického křídla KSČ, které vyjednávalo s nastupující mocí Občanského fóra, počátkem 90. let předseda KSČ a poslanec Sněmovny národů Federálního shromáždění za KSČ, později za KSČM. 26. listopadu 1989 byl Adamec pozván Občanským fórem, aby promluvil na manifestaci na Letenské pláni. 800 000 přítomných zprvu premiéra přijalo vlídně, protože byl prvním představitelem vládnoucí moci, který se setkal s občanskými iniciativami. Když ale odsoudil vyhlášenou generální stávku, byl vypískán

5) Gustáv Husák – československý politik slovenského původu, vysoký představitel vládnoucí Komunistické strany Československa a v letech 1975–1989 osmý prezident Československa. Po listopadových událostech roku 1989 Husák jmenoval 10. prosince téhož roku Čalfovu „vládu národního porozumění“ a vzápětí abdikoval z funkce prezidenta republiky. V listopadových dnech byl jedním z tehdejších československých politiků, kteří odmítli situaci řešit násilím, a přispěl tak ke klidnému průběhu převratu.

6) Marta Kubišová – česká zpěvačka, trojnásobná vítězka čtenářské ankety časopisu Mladý svět a Zlatý slavík a signatářka Charty 77. V roce 2017 dostala slavíka za osobnost jako poctu při ukončení její kariéry. Dne 21. listopadu 1989, v době Sametové revoluce, zpívala z balkonu budovy Melantrichu na Václavském náměstí svou „Modlitbu pro Martu“ a také československou hymnu. Po sametové revoluci se krátce angažovala i politicky. Ve volbách roku 1990 zasedla do české části Sněmovny národů za Občanské fórum, ale již v červnu 1990 na mandát rezignovala a fakticky jej nevykonávala

7) Karel Kryl – československý písničkář a básník, hlavní představitel československého protikomunistického protestsongu v letech 1963–1989. Po roce 1989 dále v rozhovorech pro média a ve své tvorbě komentoval dění ve společnosti. Někdy se mu přezdívá „básník s kytarou“ Do Československa se Karel Kryl vrátil 30. listopadu 1989, aby se zúčastnil pohřbu své matky (zemřela 24. listopadu). Jelikož na rozdíl od mnoha dalších exulantů a emigrantů měl Kryl stále československé státní občanství, nebylo možné odhadnout, jak se zachovají celníci, až se pokusí překročit hranice. Požádal proto o pomoc svého přítele, opata Anastáze Opaska, který mu přes bavorskou vládu sehnal tzv. humanitární vízum. I přesto, že přijel na pohřeb své matky, mluvil později o týdně zde stráveném jako o nejhezčím týdnu svého života. Po krátkém nadšení ze Sametové revoluce Kryl na počátku roku 1990 uveřejňuje kritickou píseň Sametové jaro (album Tekuté písky). Písní Od Čadce k Dunaju (1991, album Monology), jako jeden z mála, otevřeně protestuje proti možnému rozpadu Československa.

Rozstříhat tak, aby byly zvlášť pojmy a zvlášť jejich vysvětlení

Sametová/něžná revoluce

Období politických změn v Československu mezi 17. listopadem a 29. prosincem roku 1989, které vedly k pádu komunistického režimu a přeměně politického zřízení na pluralitní demokracii. K urychlení změn přispěl rozpad bývalého Východního bloku a narůstající nespokojenost obyvatelstva s ekonomickou a politickou situací v zemi.

Vyjma událostí ze 17. listopadu, kdy byli demonstranti napadeni Veřejnou bezpečností, nebyla revoluce provázena násilím a během státního převratu nebyl zmařen jediný život. Ačkoliv nebylo pro převzetí moci použito násilí, výsledkem byla hluboká celospolečenská změna.

Termín se později začal využívat jako synonymum pro revoluce, u kterých je moc získána bez násilí.

Občanské fórum

Politické hnutí, které vzniklo dva dny po začátku „sametové revoluce“ v Praze jako široká, spontánní platforma občanských nezávislých aktivit. Odmítalo totalitní komunistický režim. Později se orientovalo politicky do pravého středu.

Prvním neformálním lídrem hnutí byl Václav Havel, jediným předsedou byl ale v říjnu 1990 zvolen Václav Klaus, který se později stal předsedou ODS. Na Slovensku obdobnou roli hrálo hnutí Verejnosc' proti násiliu (VPN). Vzniklo 19. listopadu 1989 jako reakce na brutální zásah proti studentské demonstraci na Národní třídě, úvodní prohlášení sepsal Václav Havel, sdružení bylo založeno v Činoherním klubu. Cílem založení bylo stát se opozicí Národní fronty a začít vést dialog s představiteli komunistické moci, čímž pokračovalo ve snaze Charty 77, od níž se lišilo širším polem působnosti, když zde působili i představitelé studentských stávkových výborů.

Pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí

Tuto větu pronesl někdejší československý prezident Václav Havel v době Sametové revoluce proti komunistickému režimu v Československu. Svou interpretaci hesla vyjádřil český politik a bývalý prezidentův kancléř Karel Schwarzenberg ve smutečním projevu při Havlově pohřbu:

... Václav Havel věděl, že když chápeme pravdu sebestředně, pouze jako svou pravdu, tak je to příčina sváru a nesnášenlivosti, proto jeho heslo bylo pravda a láska, neboť pouze láska nás přiměje naslouchat pravdě toho druhého, pravdě jiných. To je ta láska, která nás též vede k pokoře ...

Jedinci ztotožňující se s obsahem tohoto Havlova výroku a zastávající z hlediska hodnot a idejí obdobné názory jako Václav Havel jsou někdy označováni jako pravdoláskaři.

Disident

V politickém slova smyslu člověk odlišně smýšlející, odmítající oficiální vládnoucí ideologii, aktivní odpůrce establishmentu (zpravidla nenásilnou formou). Zejména v nedemokratických státech bývají za své přesvědčení pronásledováni a trestáni, a to i trestem odnětí svobody či trestem smrti. Ve střední a východní Evropě se v 2. polovině 20. století snažili odporovat oficiálním režimům vydáváním tzv. samizdatové literatury, organizováním petičních akcí, protestních shromáždění apod. Po rozpadu východních komunistických diktatur se řada z nich stala členy nově zvolených vlád.

STB

Československá politická policie, která byla ihned od svého vzniku v roce 1945 pod kontrolou KSČ, díky obsazení Ministerstva vnitra ministrem Václavem Noskem, a sloužila k ovládnutí mocenských pozic a likvidaci protivníků komunistického režimu. Vznikla 30. června 1945 jako jedna z neuniformovaných složek Sboru národní bezpečnosti. Po roce 1948 byla jedním z hlavních nástrojů komunistického teroru. Zanikla rozkazem ministra vnitra Richarda Sachera 15. února 1990 a některé její úlohy převzal nově vzniklý Úřad pro ochranu ústavy a demokracie FMV.

PL_TPB_2: Vymyslete co nejvíce slov z písmen, která tvoří slovo

LISTOPAD

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. In the bottom right corner, there is a small yellow arrow pointing towards the right edge of the page.

sv. Anežka Česká

Zpracovala: Mgr. Tereza Kozderová, DiS.

Program setkání	Aktivita	Cíl	Pomůcky/ poznámky	Čas/ min.
Úvod	Pár slov o sv. Anežce České			15
TPR	Obrázkové čtení	koncentrace	PL_TPR_01, tužka	15
TK	Život sv. Anežky	Seznámení s osobností sv. Anežky		45
TPH				0
Přestávka				15
TPB				0
TPM	Kolíčky	Procvičení jemné motoriky	kolíčky	5
Závěr	Litane ke sv. Anežce České		PL_02	25
Zdroje informací	Internet: www.vojtechkodet.cz www.radiovaticana.cz			

Úvod

V letošním roce si připomínáme 30. výročí svatořečení sv. Anežky. Jistě vaší pozornosti neunikla Národní pouť Českých a Moravských diecézí do Říma konaná v termínu 11.–13. 11. 2019. Samotná pouť má být podle pořadatelů výzvou k duchovní obnově církve i národa. Před třiceti lety putovalo do Říma na deset tisíc Čechoslováků. A následně také i do pražské katedrály. „Společně jsme pak zvonili klíči, abychom ohlásili pád totality. Poutí chce nyní česká církev oprášit naši paměť. Klíče však nahradíme růžencem,“ zdůrazňuje otec Pavel Dokládál ve svém článku pro Katolický týdeník.

TPR

PL_TPR_01 Obrázkové čtení

TK

Česká princezna Anežka Přemyslovna je naprosto mimořádným zjevem v duchovních i kulturních dějinách naší země. Narodila se roku 1211 jako nejmladší dcera českého krále Přemysla Otakara I., její matkou byla Konstancie, dcera uherského krále Bély III. Když byly Anežce pouhé tři roky, byla poslána se svou starší sestrou Annou do polské Třebnice. Obě byly zasnoubeny synům slezského knížete Jindřicha Bradatého a svaté Hedviky, a proto byly poslány na vychování do tamního kláštera cisterciáků, který svatá Hedvika založila. Za tři roky se však Anežka vrátila domů, protože syn vévody, s nímž byla zasnoubena, zemřel. Po krátkém pobytu na Pražském hradě byla poslána do kláštera premonstrátů v Doksaněch, protože zdejší klášter byl vyhledáván jako centrum výchovy a vzdělání pro dívky z významných šlechtických rodů. Anežka zde zůstala asi rok a půl.

Ve svých osmi letech byla Anežka zasnoubena s Jindřichem, synem císaře Fridricha II. Byla proto poslána do Vídně, aby zde byla vychována jako budoucí císařovna. Kníže Leopold VI., na jehož dvoře Anežka žila, však dosáhl zrušení jejího zasnoubení s Jindřichem, poněvadž usiloval o sňatek Jindřicha a své dcery Markéty. Rozhořčený Přemysl Otakar I. vedl po jejím návratu domů neúspěšnou válečnou výpravu proti Rakousku. Roku 1228 dostala česká princezna první nabídku k sňatku od císaře Fridricha II., kterou císař zopakoval ještě v roce 1233. Avšak pověst císařovy povahy a Anežčino směřování k řeholnímu životu ji vedly k tomu, že Anežka poslala list papeži Řehoři IX., v němž prosí o jeho ochranu, aby se mohla zasvětit Kristu a odmítnout sňatek s císařem. Papež jí odpověděl listem, ve kterém ji přijal za svou duchovní dceru, a poslal jí četné dary.

Kolem roku 1231 se Anežka rozhodla pro založení špitálu, kláštera Menších bratří a kláštera sester klarisek. Na to věnovala celé své královské věno. První sídlo špitálu bylo pravděpodobně v soukromém domě poblíž kostela sv. Haštala. Po dvou letech byl přemístěn ke kostelu svatého Petra Na Poříčí. Pečovalo se zde nejen o nemocné, ale i o poutníky na cestách, lidi bez přístřeší, chudé či pronásledované. Brzy byl špitál rozšířen o budovy, které odkoupila královna Konstancie od německých rytířů u svatého Petra Na Poříčí. Kolem roku 1237 povýšil papež Řehoř IX. bratrstvo pražského špitálu na samostatný řád s řeholí svatého Augustina. Anežka již tehdy plánovala přenesení všech majetkových práv špitálu na nově založený řád. Byla si vědoma toho, že františkánská řehole vylučuje vlastnění majetku, a proto špitálnímu bratrstvu určuje řeholi svatého Augustina, která je v těchto ohledech mírnější. Špitál potřeboval dobré vedení a finanční zajištění. Prvním samostatným sídlem křižovníků byl kostel a špitál u svatého Petra Na Poříčí. Roku 1252 bylo přesunuto sídlo řádu křižovníků k Juditinu mostu na pravém břehu Vltavy, kde byl vystavěn nový špitál s kostelem sv. Františka. Anežka přidává do znaku řádu šesticípou červenou hvězdu. Tak se český řád křižovníků odlišil od jiných špitálních řádů.

Působení svaté Anežky se však neomezovalo jen na špitál, ale současně usilovala o založení kláštera sester klarisek. Už v roce 1233 na Anežčinu žádost papež Řehoř IX. rozhodl o vyslání pěti sester klarisek z Tridentu do Prahy. O rok později Anežka spolu s dalšími sedmi dívkami z českých šlechtických rodin vstoupila do řádu svaté Kláry. Vzápětí byla na přání papeže jmenována abatýší, ale titul odmítla a nechala si říkat „starší sestra“. Byla představenou podobným způsobem jako svatá Klára. Obě odmítaly být abatýší obdařenou mocí a společenskou

prestíží. Chtěly žít v duchu pokory, tak jak to požaduje sv. František ve své řeholi, následovat chudého Krista, ale současně přijaly odpovědnosti za společenství sester, které jim bylo svěřeno.

Po vstupu Anežky mezi klarisky jí Klára napsala svůj první list. V něm svou novou spolusestru povzbuzuje k horlivému následování františkánského ideálu, zvláště chudoby. Anežčin klášter byl totiž prvním kláštelem klarisek za Alpami a Klára věděla, že bude příkladem pro další kláštery založené v této části Evropy. Celkem se dochovaly čtyři listy svaté Kláry svaté Anežce. Po obdržení listu od Kláry se před Anežkou otevřel náročný úkol. Měla proměnit kláštery sester a bratří v Praze na české Assisi. Lze tvrdit, že duch jejího kláštera byl duchu svatého Františka bližší než mnohé kláštery klarisek v Itálii.

Roku 1237 Anežka poslala papeži ke schválení znění řehole pro pražský klášter klarisek. Klára věděla, že ona sama u papeže neprosadí schválení nové řehole, která by skutečně vyjadřovala františkánské charisma chudých sester. Požádala o pomoc Anežku, jež měla díky svému postavení, vzdělání i oblibě u papeže mnohem větší šanci než Klára. Avšak papež Anežčin návrh odmítl. Souhlasil, aby sestry vedly přísný život, ale chtěl, aby základní potřeby sester byly zajištěny z majetku kláštera. Klára i Anežka však chtěly žít v naprosté chudobě a plné závislosti na Boží prozřetelnosti. Text řehole, kterou Anežka sepsala, se nedochoval, o jejím obsahu víme jen to, co vyplývá z odpovědi Řehoře IX. Žádost o reformu řehole klarisek se v té době nejevila jako průchodná, proto Anežka po vzoru sv. Kláry požádala pro své společenství o privilegium chudoby, které jí bylo uděleno dne 15. dubna 1238. Šlo o dovolení žít pouze z almužen, bez jakéhokoli trvalého hmotného zajištění. V úsilí o schválení řehole klarisek pokračovala Anežka i později. V roce 1243 žádala znovu o schválení svých řeholních pravidel, tentokrát papeže Inocence IV. její žádost byla opět zamítnuta. Když se o deset let později (1253) Anežka dověděla, že Kláře byla její nová řehole schválena, požádala papeže o dovolení, aby tato řehole mohla být užívána i v jejím klášteře.

Vážnost Anežčina rozhodnutí pro chudobu se nejvíce projevila roku 1278, po smrti Přemysla Otakara II. v bitvě na Moravském poli. České království se dostalo do područí císaře Rudolfa Habsburského, u kterého si vyžádal správu země a poručnictví nad sedmiletým princem Václavem Ota Braniborský, syn Přemyslovy sestry Blaženy. Branibor využil své moci k neslýchanému útisku a plundrování českých zemí. Roku 1282 vypukl hladomor. Jen v Praze se mrtví počítali na tisíce. I klášter svaté Anežky zakoušel těžkou bídu. Anežka zemřela 2. března 1282. V době husitských válek byly její ostatky ukryty neznámo kam, a dodnes nebyly znovu nalezeny.

Roku 1874 byl v Římě schválen kult Anežky České jak blahoslavené „od nepaměti“. Teprve 700 let po její smrti ji papež Jan Pavel II. prohlásil za svatou. Stalo se tak 12. listopadu 1989 v Římě, za účasti více než 8000 poutníků z Čech a Moravy. Pět dní po její kanonizaci se udál památný 17. listopad 1989, který znamenal pád totalitního režimu v Československu. Mnozí vidí začátek nové svobody jako duchovní dar svaté Anežky.

Sdílení: Účastnil se někdo ze společenství svatořečení v roce 1989 nebo Národní pouti v letošním roce? Sledoval někdo ze společenství tyto události prostřednictvím médií?

TPM

K této aktivitě budeme potřebovat kolíčky na prádlo. Kolíčky uplatníme tak, že je postupně zmáčkne vždy mezi dva prsty - palec a ukazováček, ukazováček a prostředníček. Nesmí nám kolíček spadnout, nesmíme si jej podat druhou rukou. Po pravé ruce trénujeme i levou. Aktivita, kterou můžeme trénovat také doma, např. při sledování televize.

Závěr

PL_TPR_1: Obrázkové čtení

Přiřaď správná čísla k popiskům obrázků ze života sv. Anežky

Založila nemocnici (č. _____) a sama se také starala o nemocné. č. _____

Chtěla žít podle vzrou sv. Františka a sv. Kláry. č. _____ Založila v Praze řád klarisek. č. _____

Narodila se v královské rodině. č. _____ Usilovala o smíření mezi členy své rodiny. č. _____

Byla velmi vzdělaná, dopisovala si se sv. Klárou, i se samotným papežem. č. _____

Obrázkové čtení o svaté Anežce

Anežka se narodila ve 13. století jako nejmladší dcera českého

Přemysla Otakara I. a

Konstancie.

Jako malá

byla dvakrát zasnoubena. Anežka se však

stát nechtěla, jejími vzory byli svatý

a svatá Klára.

Anežka byla velmi vzdělaná, uměla

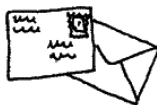
a mluvila

několika cizími jazyky. Proto si mohla posílat

se svatou Klárou,

několikrát psala důležité

do Říma i samotnému

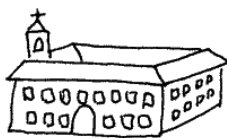
Po smrti

společně se svým bratrem Václavem I. založila v Praze

a později ještě

sester klarisek, kam také sama

vstoupila a stala se představenou. Celý život měla moc ráda

Tak jako Pán

, také Anežka rozdávala jeho

všem lidem - chudým,

i svým

. Nezapomněla

ani na své příbuzné. Když mezi nimi vznikly ošklivé

pomáhala při jejich

PL_02: Litanie ke svaté Anežce České

Pane, smiluj se. **Pane, smiluj se.**
Kriste, smiluj se. **Kriste, smiluj se.**
Pane, smiluj se. **Pane, smiluj se.**

Bože, náš nebeský Otče, smiluj se nad námi.
Bože Synu, Vykupiteli světa,
Bože Duchu svatý,
Bože v Trojici jediný,

Svatá Maria, **oroduj za nás.**
Svatá Boží Rodičko,
Svatá Panno panen,

Svatá Anežko,
Ušlechtilá ratolesti rodu královského,
Snoubenko nebeského Ženicha Ježíše Krista,
Dobroditelko chudého lidu,
Zbožná řeholnice,
Vzore pokory,
Bohumilá abatýše,
Láskou k svému Spasiteli planoucí,
Důvěrou svaté Kláry poctěná,
Zakladatelko klášterů,
Vzore řeholní kázně,
Příklade zbožnosti,
Milovnice svaté chudoby,
Zrcadlo panenské čistoty,
Moudrá rádkyně českých vládců,
Chloubo rodu Přemyslovců,
Ochránkyně České země,

Jež jsi šatila chudé,
Jež jsi nasycovala hladové,
Jež jsi ošetřovala nemocné,
Jež jsi těšila zarmoucené,
Jež jsi z lásky ke Kristu pohrdla královskou
korunou,
Jež jsi život svůj zasvětila Ježíši Kristu,

Abychom tě následovali v andělské nevinnosti,
Abychom vroucně milovali svého Spasitele,
Abychom Bohu sloužili čistým srdcem,
Abychom podle tvého příkladu pohrdali
světskou slávou,
Abychom stále více prospívali v dokonalosti
křesťanské,
Abychom přemáhali hříšné žádosti svého těla,
Abychom neohroženě vyznávali víru,
Abychom snášeli veškerá utrpení
s odevzdaností do vůle Boží,

Abychom tě následovali v poníženosti
a pokoře,
Abychom vždy pamatovali na nebeskou vlast,
Abychom byli stále připraveni k odchodu
na věčnost,
Abychom s milostí Boží došli do neskonale
slávy,
Abychom před smrtí byli zaopatřeni svatými
svátostmi,
Abychom na tvou přimluvu došli šťastné smrti,

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa,
smiluj se nad námi.
Beránku Boží, který snímáš hříchy světa,
smiluj se nad námi.
Beránku Boží, který snímáš hříchy světa,
smiluj se nad námi.

Modleme se:

Bože, tvá služebnice Anežka šla za tvým
voláním, zřekla se bohatství a zamilovala si
chudobu, následovala tvého ukřižovaného
Syna a došla do nebeské radosti; na její
přimluvu veď i nás, abychom nelpěli
na věcech pomíjejících a dosáhli slávy věčné.

Skrze Krista, Pána našeho.
Amen.

Andělíček z dřevěných špátliček

Zpracovala: Jana Duchanová

Přinášíme vám další tip na „andělské“ vánoční tvoření – tentokrát použijeme malé nebarvené dřevěné špátličky. Nebojte, nemusíte sníst velké množství nanuků, samotné špátličky se už dají koupit v obchodě. Andělíček se vám bude velmi dobře vyjímat na vánočním stromečku, či jako součást jiné vánoční dekorace nebo jím můžete někoho potěšit, a darovat ho. Výroba není složitá, bez problému ji zvládnete.

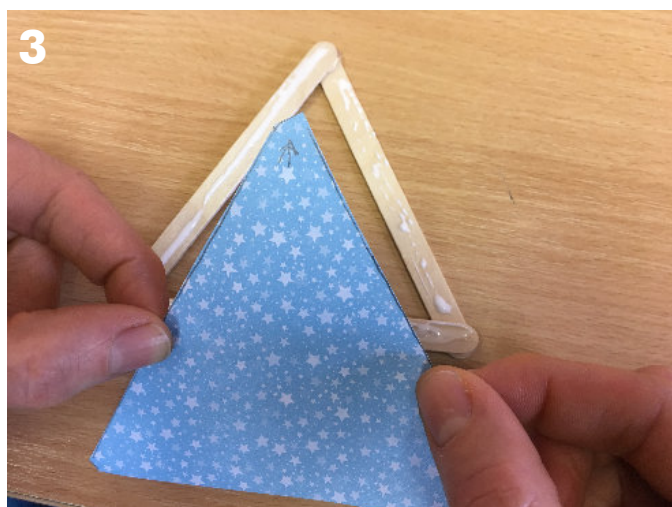
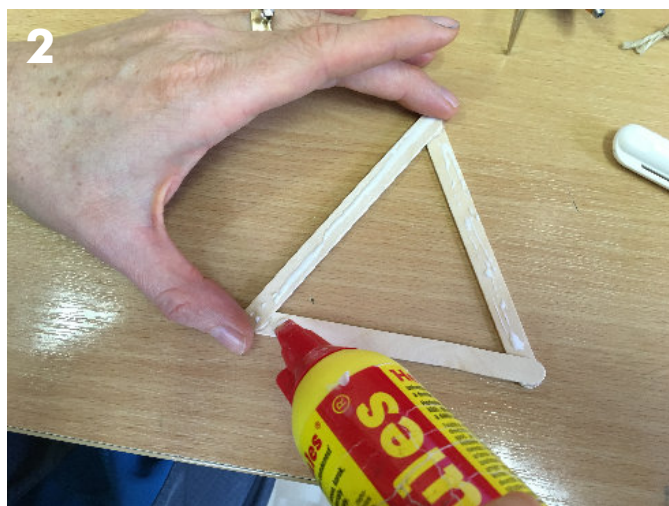
K výrobě andělíčka potřebujeme: (obr. 1)

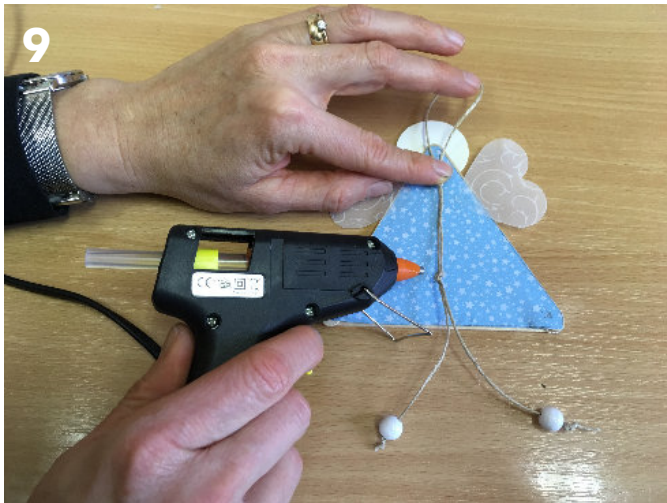
- tři malé špátličky o délce 11,5 cm – slepené do trojúhelníku pomocí tavné pistole (e-shop Davona)
- designový vánoční tenčí papír na tělíčko anděla – ideálně gramáž 80 g (e-shop Davona)
- transparentní papír s motivem (např. barokní spirálky) na křídla = 2 vyražená srdíčka (e-shop Davona)
- fotokarton krémový na hlavičku = vyražené kolečko (e-shop Davona)
- raznice kruh L (průměr 3,8 cm) (e-shop Davona)
- raznice srdce XL (4x4,9 cm) (e-shop Davona)
- jutový provázek
- 2 dřevěné korálky bílé
- tavná pistole + náboje
- tekuté lepidlo Herkules
- nůžky
- černý tenký popisovač (liner)
- červená voskovka

Postup výroby:

1. Nejprve si připravíme potřebné komponenty:
 - vezmeme si tři dřevěné špátličky a slepíme je pomocí tavné pistole do tvaru trojúhelníku
 - designový vánoční papír si naměříme dle připraveného dřevěného trojúhelníku, vystříháme a tím budeme mít nachystané tělo anděla
 - z krémového fotokartonu vyrazíme pomocí raznice kolečko (hlavičku)
 - z transparentního papíru vyrazíme pomocí raznice dvě srdíčka (křídla)
 - ustrihneme potřebnou délku provázku, přeložíme ho na polovinu, uděláme v půli uzel a na volné konce navážeme bílé korálky – tím nám vznikne zároveň očko na zavěšení a nožičky
 - z jutového provázku si ještě nachystáme vlasy
2. Dřevěný trojúhelník ze špátliček natřeme po celém obvodu tekutým lepidlem (obr. 2)
3. Připravený trojúhelník z designového papíru nalepíme rubovou stranou nahoru na dřevěný trojúhelník (obr. 3)
4. Na vyražené kolečko namalujeme jemný obličej pomocí tenkého lineru a voskovky (obr. 5)

5. Hlavičku nalepíme tekutým lepidlem k tělu (obr. 6)
6. Anděla otočíme rubovou stranou nahoru a tekutým lepidlem přilepíme k tělu dvě srdíčka z transparentního papíru , čímž nám vzniknou křídla (obr. 7)
7. Připravený provázek s korálky si naměříme do potřebné polohy a pomocí tavné pistole přilepíme k tělíčku (obr. 8, obr. 9)
8. Anděla otočíme a pomocí tavné pistole mu nakonec nalepíme vlasy (obr. 10, obr. 11)
9. A je hotovo 😊 (obr. 12)

**Čtvrtletník ZRNKO je určen animátorům KLAS KLUB AKTIVNÍCH SENIORŮ®
a je distribuován ZDARMA.**

**Na webových stránkách vydavatele je k dispozici i archiv minulých čísel.
www.spokojenysenior-klas.cz**

**Na níže uvedeném kontaktu je možno informovat se
o možnostech vzdělávání pro práci se seniory.**

**Máte-li jakékoli připomínky, podněty či náměty, jak bychom mohli ZRNKO
vylepšit nebo jaká témata reflektovat, budeme velmi rádi, pokud nás
zkontaktujete.**

Spokojený senior – KLAS z.s.

tel.: +420 730 805 857

e-mail: info@spokojenysenior-klas.cz

www.spokojenysenior-klas.cz

Projekt podporují:

jihomoravský kraj

BISKUPSTVÍ
BRNĚNSKÉ

B | R | N | O

Elektronický čtvrtletník ZRNKO vydává organizace Spokojený senior – KLAS z.s. • Je rozesílán animátorům KLAS KLUB AKTIVNÍCH SENIORŮ®. • Adresa vydavatele: Biskupská 7, 602 00 Brno • www.spokojenysenior-klas.cz • Metodik obsahu: Mgr. Tereza Kozderová, DiS. • Sazba: Bc. Lenka Havrlantová • Čtvrtletník ZRNKO, ani žádná jeho část, nesmí být reprodukována a zveřejňována bez písemného souhlasu vydavatele a uvedení zdroje. • Komerční využití je vyloučeno. • Články publikované v tomto čtvrtletníku a přebírané z praxe od animátorů nemusí vyjadřovat oficiální stanovisko redakce a vydavatele. • Redakce metodických listů si vyhrazuje právo upravovat příspěvky. • Materiál odráží výhradně názory autora a nenese zodpovědnost za žádné užití informací zde obsažených.